

Dalt: la rotonda de Sant Jordi, a l'indret conegut com el Noguer de Cal Miró

Sota, a l'esquerra, panoràmica de la Tradema l'any que la factoria va ser inaugurada el 1.968. Per cert aquell mateix any es van inaugurar els 'silos' de blat, la clínica, la portada d'aigües de Canalda i les Escoles Nacionals. A la dreta, antiga nau de la indústria tèxtil de cal Terricabres, avui dividida per a diferents usos

el foc a través del soroll o l'escalfor», explica Sánchez, que viu a Cardona. «A l'incendi que va afectar la discoteca Xarops, per exemple, vam haver de buscar el foc palpant amb les mans», afegeix Solé.

A vegades han hagut de treballar una hora per rescatar un camioner atrapat en la ferralla del seu camió accidentat.

Per sort, a vegades han acudit «a salvar» un espeleòleg que s'estava tranquil.lament fent una cigarreta dins d'una cova. Falsa alarma. I també per sort, han hagut d'apagar pocs focs forestals importants al Solsonès. Que és una comarca amb molta extensió d'arbres. «Es nota que els nostres pagesos cuiden els boscos», diuen tots tres a la vegada.

El Noguer de cal Miró

No fa gaires anys que els responsables de la Tradema van cedir a l'Ajuntament una part del terreny on s'ha fet la gran rotonda circulatoria de la plaça Sant Jordi. Abans aquest indret de la rotonda duia el nom del Noguer de cal Miró, i tothom sabia que allí hi havia un punt estratègic de Solsona.

Per aquell punt elevat del Noguer passava el camí ral que sortia de l'hospital de Solsona i repassava les parets dels horts per l'indret on hi va haver la discoteca Xarops.

Mirat des de Solsona, la zona que quedava a l'esquerra del camí ral era anomenada la Pla-

na, mentre que la parcel·la que quedava a la dreta era dita la Caputxina. Dalt de tot de la Caputxina hi havia el camp de futbol i la gran serradora Vímel, que va ser famosa per la sonada fallida amb què va finir. El camp de futbol i la Vímel van desaparèixer i tant la Caputxina com la Plana es van poblar d'edificis auspiciats per la Tradema, primer, i per la iniciativa dels ciutadans, després.

Els avis de la Plana

Per bé que a tocar tenen un banc «que va posar l'Ajuntament», ells seuen en un tauló improvisat a la manera de banc, en un racó arrecerat del vent. Són avis habitants de la Plana, la majoria dels quals van comprar la casa —«al Meix», segons que diuen—, en l'època que una casa valia quatre milions i mig.

Avui dia la franja que separava l'espai entre la Caputxina i la Plana s'ha diluït, i una autèntica sembrada d'habitatges ha fet perdre la memòria de l'indret exacte on els aficionats cantaven els gols dels futbolistes solsonins.

«En l'època del bon temps, allà cap al tard, aquí ens arribem a aplegar una vintena», explica amb bondadosa sociabilitat Ramon Barrera, que és el més vell de la colla. «I tots plegats patim una xacra o altra», afegeix amb resignació diàfana. A ell, explica, l'han d'operar dels ulls la setmana vinent, però un altre veí de seient, que respon al nom de Joan Espunyes, informa que encara l'avançarà ell, en el pas pel quiròfan.

Pocs dels que es troben en aquest banc són fills de Solsona. Molts han nascut a municipis de la comarca, i tard o d'hora han espetegat a ciutat. Després, són uns quants també els que havent nascut a Andalusia han acabat solsonins d'adopció i propietaris no escripturats d'un tros d'aquest banc comunitari.

El mateix Barrera va néixer a Olius, per bé que de jovenet va venir a Solsona, a aprendre de ferrer a la vora d'un dels seus set germans, que ja tenia a gal·la ser de cal Ferrer del Pla. Joan Espunyes és fill d'Alinyà, «districte de la Seu»; i la seva dona, Rosario Oriola, va néixer a Canalda. Tot i que a hores d'ara és l'única dona del grup, la Rosario té un tracte franc amb els homes que l'acompanyen, i sosté amb veu ferma un àgil diàleg amb la resta del grup.

El qui somriu sorneguer mentre fuma en pipa és Joan Vila, nascut als Torrents, «sí senyor», al mateix país on va néixer J.V. Foix, que serà, si vostè vol, municipi de Lladurs, però que no

Els avis de la Plana seuen al seu banc arrecerat del vent
A la foto es poden veure, d'esquerra a dreta, Joan Fort, Antoni Valls, Rosario Oriola, Joan Espunyes, un senyor dit 'el Juanillo', Ramon Barrera, Joan Vila, Jaume Gangolells, i José López

és Lladurs «concretament».

Joan Fort, que s'està a peu dret, va néixer a Poblet, província de Tarragona, i ha fet de pastor per les terres de Bassella, «amb l'Argelagoses», segons que apunta l'amfitrió Barrera. Avui el pastor de cognom Fort ha vingut sense el seu gos, que «s'ha quedat a casa, perquè bufa el vent» i el gos és gos però no és ruc, «vostè ja em va entenent».

Després hi ha un senyor que està a punt de complir els 96 anys i que no parla català perquè ha arribat fa poc des d'Andalusia per trobar l'amanyac d'alguna filla. I l'home passeja, no para quiet, i no vol saber res de la fotografia. I així que el fotògraf mostra la màquina, hi ha un altre andalús que també posa els peus en marxa, i els catalans no es priven de dir: «avui no podem fer estar quiet cap castellà».

Cases unifamiliars de la Plana
*Aquí viuen alguns dels avis que fan
reunió comunitària asseguts
al seu banc*

Infreqüent vista de Solsona, amb els blocs del barri Josep Torregassa a primer terme

Des d'aquí s'observa una part del creixement urbanístic de la ciutat i s'endevina que en la zona de les carreteres de Torà i Sanaiüja es dibuixa allò que els tècnics anomenen 'àrea de nova centralitat'

D'andalús, de les Alpujarras, tenim José López, que acaba d'arribar i s'asseu al banc de l'Ajuntament, a tocar de Jaume Gangoel·ls, que potser serà de tots els aquí presents l'únic solsoní de soca-rel.

De tots, potser la cara de José López serà la més coneguda per la gent, perquè ell és qui ha recollit les escombraries dels solsonins durant un munt d'anys. Jo el miro i em pregunto si l'hem sabut apreciar, aquest home tan conegut i tan desconegut a la vegada. Ben mirat, cap enfora, López deixa anar una grata dolcesa de gest: fa com si actués per no amoïnar ni tant sols el vent; però jo diria que, endins del jersei, aquest home guarda fermesa de caràcter trossada amb enteniment i adornada amb un punt d'escèptica i sofrerta sornegueria.

Són molts anys de pudors a l'estiu, i de freds a l'hivern. Va arribar a Solsona el 1.958 i l'alcalde li va donar feina de recollidor d'escombraries i de portador de difunts; una cosa i una altra la va fer amb silenci i amb l'ajut d'un carro i d'un cavall de pota ampla.

Com López, la Rosa Rosa Ortega també va

arribar procedent de les Alpujarras, a la província de Granada. Aquesta dona, casada amb el senyor Mingorance –mort fa cinc anys–, anava a cal Baldomero i si no portava prou diners deia a la Pepeta que apuntés: «apunte Rosa Rosa», que ja pagaria en un altre moment. I la Pepeta no es creia el seu nom i ella de per riure ja li deia: «ponga usted Rosa Rosa Clavel».

Ara Rosa Rosa Ortega ha cedit a apuntar-se al curs que fa l'Ajuntament per aprendre a escriure, perquè ha de saber vostè que l'Ajuntament s'hi encaterina, i ves... Diu que li costa, això de la lletra, però es nota que no li sap greu aprendre l'alfabet; i tot comptat es veu que amb els companys se la passa prou bé.

Tot dit i debatut, resulta que la senyora que és dues vegades Rosa no vol sortir a la foto, però no li fa res, «al contrari», que surti la Chispa, que és la gosseta que li té robat l'enteniment. O sigui que la Rosa Rosa dóna la corretja a la Rosario i que sigui el que Déu vulgui. I el gos s'hi posa prou bé. «No, si la Chispa... I ara perquè no ha volgut alçar-se amb les dues potes de darrera, que si no...».